Ávísi 114 Orku- og veðurlagspolitikkur
- og ætlanir at minka munandi útlátið av vakstrarhúsgassi

(indicator 114 low-carbon development strategies and plans)

--- Grein 4 stk 19 í Paríssáttmálanum

Sigurð í Jákupsstovu, Umhvørvisstovan

umhvørvisstovan
FAROESE ENVIRONMENT AGENCY

Skyldan at orða ein langtíðar orku- og veðurlagspolitikk

Sambært grein 4 stk 19, í Paríssáttmálanum, “skulu allir partar til sáttmálan stremba eftir at orða og boða frá langtíðar menningarætlanum at minka útlátið av vakstrarhúsgassi, havandi í huga grein 2 har hædd verður tikið fyri teirra felags tó ymisku ábyrgd og hvør í sínum føri ymisku evnum, sæð í ljósinum av ymsum nationalum umstøðum”

LT-LEDS: Long Term - Low Emission Development Strategy

In accordance with Article 4, paragraph 19, of the Paris Agreement, “*all Parties should strive to formulate and communicate long-term low greenhouse gas emission development strategies, mindful of Article 2 taking into account their common but differentiated responsibilities and respective capabilities, in the light of different national circumstances*”

Hava vit eina ætlan ?

- **LM-130/2021**: Uppskot til samtyktar um mál Føroya at minka útlátið av vakstrarhúsgassi komandi 10 árini og uppskot til dagførdan orku- og veðurlagspolitikk
- Samtykt 05.05.2022

- *Okkara mál at minka útlátið av vakstrarhúsgassi við í minsta lagi 30 prosentum merkir, at í 2032 skal útlátið av vakstrarhúsgassi vera lægri enn 525.000 tons CO2-eindir í mun til umleið 750.000 tons CO2-eindir í 2010.*

- *Øll 25 átøkini verða býtt út á næstu trý árini, tó við undantaki av átaki 9 (umhvørvisgjøld á oljurikin akfør) og átaki 24 (CO2-avgjald á olju). Grannalondini og nógv onnur lond hava fyri tíð síðani lagt slík gjøld á,og verða slík gjøld mett av serfrøðingum sum eitt gott og neyðugt amboð fyri at fáa fólk at leggja um frá olju til grønar loysnir. Nú oljuprísurin er søguliga høgur, verður ikki mett rætt at koma við øktum oljuavgjøldum nú. Heldur eigur hetta at verða tikið upp um eini tvey ár, har mett verður um, hvørt tíðin tá er búgvin at áseta oljuavgjøld.*

25 átøk

1	Útbygging av vindorku		240 MW
2	Pumpuskipan		Vestmanna, Suðuroy
3	Smá vatnorkuverk		Til eginnýtslu
4	Vetnisframleiðsla – PtX		Greina møguleikar fyri PtX
5	Smá sólorkuverk		Á tekjur
6	Miðalstór sólorkuverk		Á tekjur
7	Útboð av stórum sólorkuverkum		Í lendinum
8	MVG afturbering elbilar		
9	Umhvørvisgjøld og bann fyri oljurikin akfør		
10	Almenn ferðsla skal vera grøn		Bussar, ferjur
11	Banna oljufýringar í nýggjum bygningum		
12	Stuðul til niðurtøka av oljufýringum		
13	MVG afturbering hitapumpur		

25 átøk

14	Lóggáva um fjarhita		Sett í elveitingarlógina
15	Óheft orkuvegleiðing		Sett í verk
16	Orkumerking og stuðul til bjálving		
17	Bíligari elorku til íðnaðin		Skipan við avlopsorku
18	Reglur um F-gass		F-gasskunngerð 2023
19	Avgjald á F-gass		Ll um toll og avgøld
20	Burðardygg býarmenning		Við atlit til at minka útlát
21	Orkuvirkni hjá skipum		Krøv setast um orkuvirkni
22	Stuðul til (grøna) skipabygging		Treytast grønum loysnum
23	Landstreym til skip		2 mió í 2025
24	CO2 gjald á alla oljunýtslu		
25	Verja og endurbøta vátlendi og haga		Skráseting, náttúruvernd

25 átøk – tað almenna og vinnan lyfta í felag

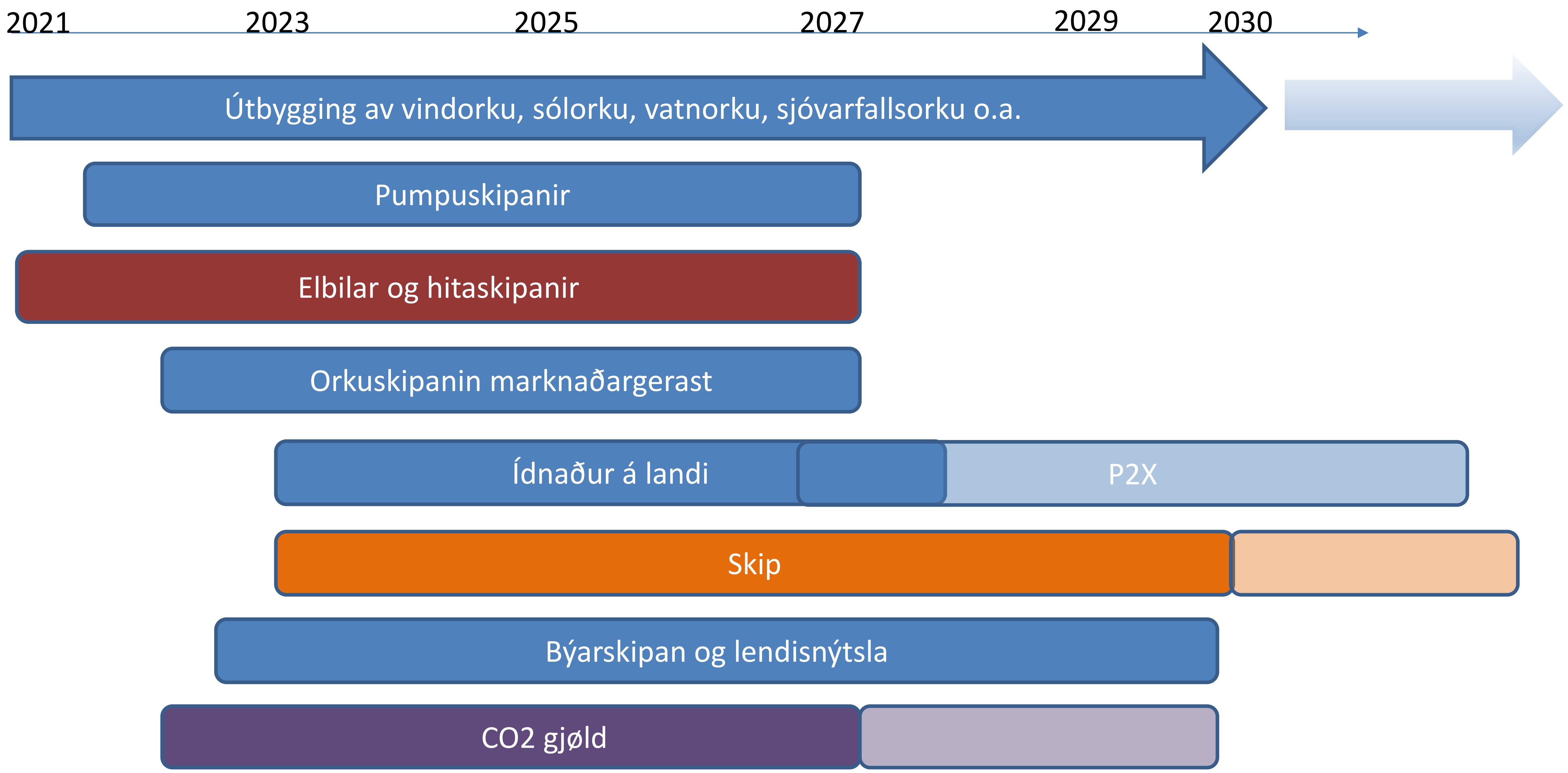

”Semjuskjalið” Sera týðandi politisk semja millum landsmyndugleikar og kommunur sum eigarar av SEV – frá 22 mars 2022

Semjuskjal.pdf

- Útbygging av varandi orku
- Skipan av SEV
- Fleksibla prísskipan
- Brúkarar, vinna, SEV og myndugleikar
- Skipan fyri avlopsorku

- Arbeitt verður við at implementera tey 10 punktini sum semjuskjalið fevnir um
- Neyðugt at allir partar samstarva

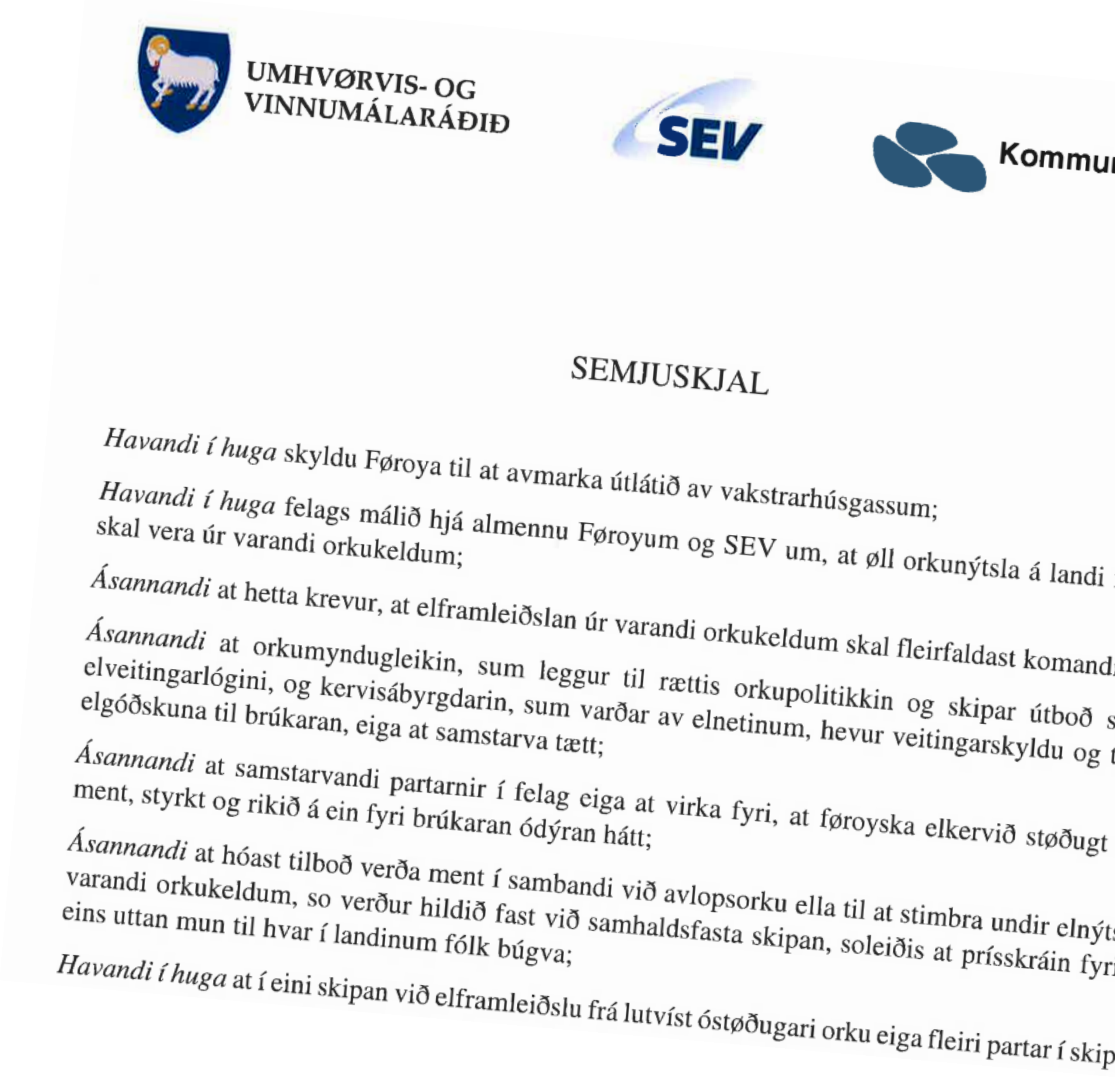
UMHVØRVIS- OG VINNUMÁLARÁÐIÐ

SEV

Kommu

SEMJUSKJAL

Havandi í huga skyldu Føroya til at avmarka útlátið av vakstrarhúsgassum;

Havandi í huga felags málið hjá almennu Føroyum og SEV um, at øll orkunýtsla á landi skal vera úr varandi orkukeldum;

Ásannandi at hetta krevur, at elframleiðslan úr varandi orkukeldum skal fleirfaldast komand

Ásannandi at orkumyndugleikin, sum leggur til rættis orkupolitikkin og skipar útboð elveitingarlógini, og kervisábyrgdarin, sum varðar av elnetinum, hevur veitingarskyldu og elgóðskuna til brúkaran, eiga at samstarva tætt;

Ásannandi at samstarvandi partarnir í felag eiga at virka fyri, at føroyska elkervið støðugt ment, styrkt og rikið á ein fyri brúkaran ódýran hátt;

Ásannandi at hóast tilboð verða ment í sambandi við avlopsorku ella til at stimbra undir elnýt varandi orkukeldum, so verður hildið fast við samhaldsfasta skipan, soleiðis at prísskráin fyr eins uttan mun til hvar í landinum fólk búgva;

Havandi í huga at í eini skipan við elframleiðslu frá lutvíst óstøðugari orku eiga fleiri partar í skip

Elframleiðslan – hvussu gongur samanborið við ætlan? 1000 GWT [kelda SEV]

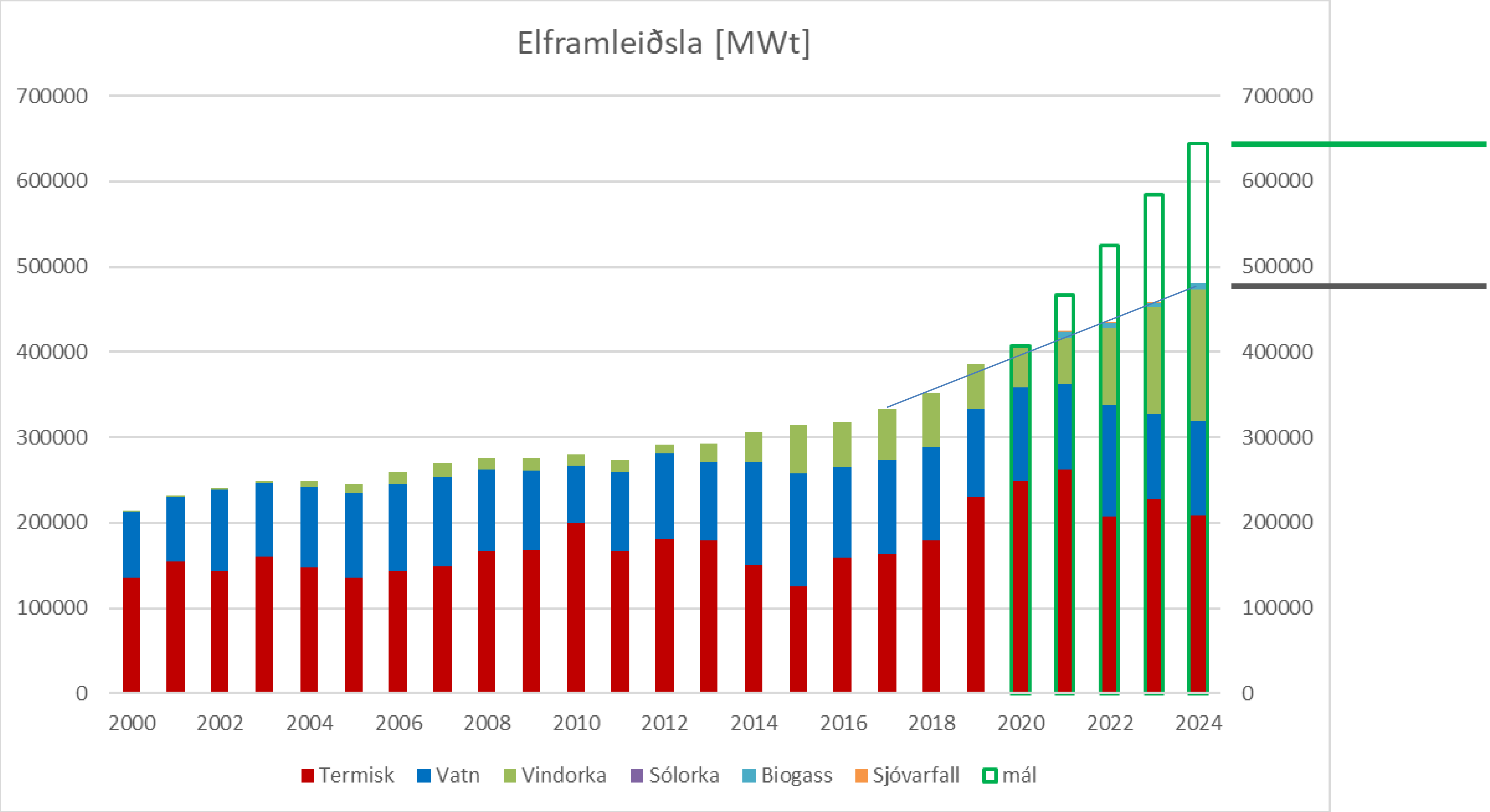

Broyting í oljusølu á landi 2020 – 2024 [kelda Hagstova Føroya]

	Akfør	Ídnaður	Handil og tænastufyritøkur	Húsarhald og felagsskapir	Almennir stovnar	SEV	Tilsamans
2020	35.249	26.765	4.122	37.588	7.858	51.687	163.269
2021	36.100	21.197	4.116	37.691	7.573	54.116	160.793
2022	34.843	25.755	3.732	34.360	7.246	43.588	149.524
2023	33.588	**34.044**	3.631	31.472	6.689	47.627	157.051
2024	32.555	29.079	3.537	28.572	6.934	43.682	144.359
	-8%	**9%**	**-14%**	**-24%**	**-12%**	**-15%**	**-12%**

2020-2024

- 17% vøkstur í oljusølu til skip
- 2% vøkstur í oljusølu samanlagt
- **12% minking í oljusølu á landi**

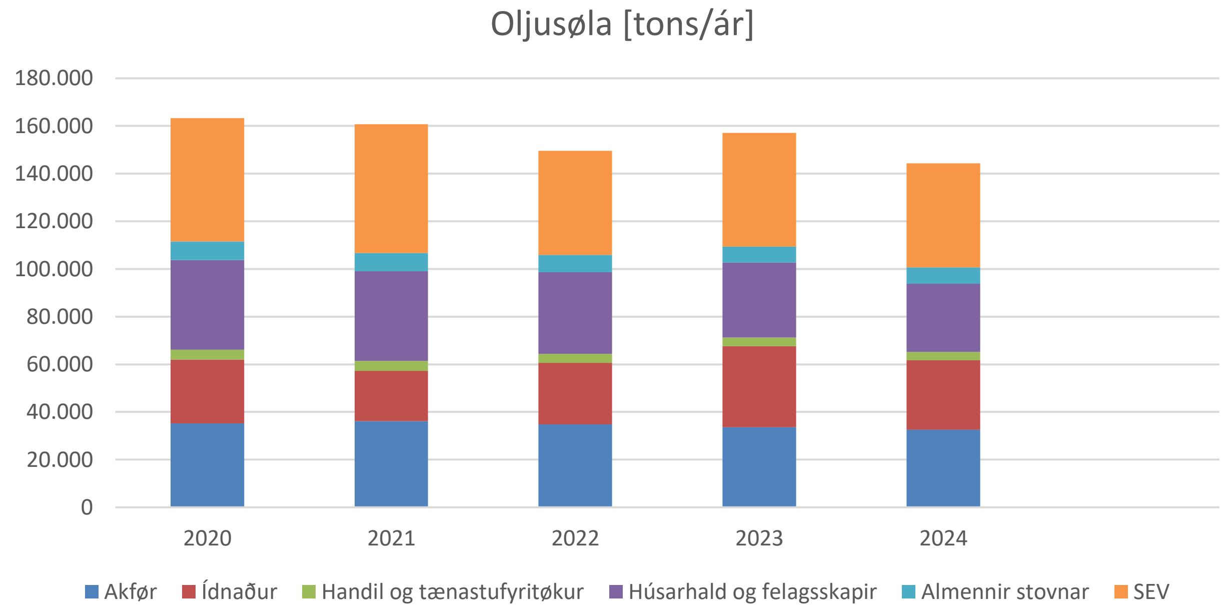

Ja vit hava eina ætlan ... men

- Í høvuðsheitum fyri virksemi á landi
- Tað gongur ov seint ...
  - at leggja um frá olju til el
  - at byggja út varandi orkuverk - vindur og sól
  - at fremja orkupolitikkin
  - at fremja semjuskjalið
  - at gera langtíðar menningarætlanir fyri hvussu samfelagið skal skipast uttan útlát
- Hvør er orsøkin?
  - Politisk ósemjur?
  - Vantandi lógarkarmar og møguleikar fyri hvussu vinna og privat kunnu luttaka í orkuskiftinum

Spurningar at svara:

- Hvussu sær framtíðar orkuskipanin út?
- Hvussu skal framtíðar orkuskipanin fíggjast?
- Dynamiskar prísskipanir?
- Hvussu kunnu vit skapa grundarlag fyri aktivum el-brúkarum sum stuðla undir skiftandi útboði av elorku
    - Smart Grid – Virtual Power Plants
- Hvussu skulu vit goyma orku?
    - Smá og desentral battaríir –> stór sentral battarír
    - Pumpuskipanir?
    - Vetni?
    - Há-hitagoymslur?
- Hvørja veitingartrygd ynskja vit?
    - Uppgávan hjá SEV
    - Leiklutir hjá vinnulívinum

Politiska skipanin eigur at:

- Áhaldandi virka fyri at fremja orkupolitikkin
- Leypandi endurskoða átøkini og málini

- Seta greiða tíðarætlan og ítøkilig mál fyri orkuskiftið
- Og skapa neyðugar karmar fyri at orkuskiftið kann eydnast

Having a plan - may not be a recipe for success,

- not having one is a recipe for failure

- *Laurence Tubiana (CEO of European Climate Foundation/Founder 2050 Pathways Platform, France's Climate Change Ambassador and Special Representative for the 2015 COP21)*

Takk fyri !